

Astrid Thors

Folktingssessionen i Korsholm 21.4.2007

Öppningsanförande

Folktinget samlas vid en samhälleligt spännande tid. Regeringsförhandlingarna har avslutats och kursen är ritad för de kommande årens samhällspolitik.

Att påverka den nya regeringens program har varit ett av målen för vår intressebevakning detta verksamhetsår. Vi sade att vi hade 10 krav på regeringsprogrammet.

När vi summerar hur de språkliga frågorna beaktas i regeringsprogrammet kan vi vara rätt nöjda.

Ett av de strategiskt viktigaste förslagen vi förde fram och med kraft drev var att större reformer inom stat och kommun skall språkkonsekvensbedömas. Dvs vi vill att de som fattar besluten skall veta vilka följderna är för de språkliga förhållandena och för de språkliga rättigheterna – innan besluten skall fattas.

Det tanken finns kraftigt i regeringsprogrammet: **Större reformer inom stat och kommun skall systematiskt bedömas ur en språklig synvinkel. Detta betyder att kravet på konsekvensbedömning bör skrivas in i de direktiv som ges till beredare inom regeringen – och att det bör framgå av alla viktigare propositioner hur de påverkar de språkliga förhållandena. Det är helt klart att nu måste det satsas mera på att de som gör förslag faktiskt känner till både den lagstiftning som skall tillämpas och de språkliga förhållandena.**

I detta finns idag uppenbara brister. Den lagstiftning som påverkar språkliga förhållanden är de facto mycket mera spridd än någon kan tro – och en skyndsam uppgift är att göra en sammanställning och en kommentar – en handbok om vad det i lagstiftningen finns språkliga stadganden – tex specialstadganden i lagen om kreditinstitut, konsumentupplysning, tingsrätter mm. Det här erfor jag på ett väldigt handgripligt sätt när lagstiftningen om kreditupplysning stiftades i februari 2007.

Kännedom om vad finlandssvenskarna egentligen är också bristfällig, bland dem som stiftar lagar och genomför statliga projekt – och för att konsekvensbedömningarna skall lyckas; behövs än mera riktad upplysning.

Men ännu till konsekvensbedömningen: Rundabordssamtalen mellan de politiska partierna kring svenska frågor var en bidragande orsak till att skrivningen kunde fås med. Om det tillåts, är det givet att det är till fördel att folktingsordföranden sitter med i förhandlingarna, men jag vill också understryka att det var viktiga att det i förhandlingarna fanns med flere personer som hade varit med och tuggat de Folktingets förslag.

Egentligen är det dags för en uppriktig summering av rundabordsdiskussionerna: Initiativet var gott, men i deras nuvarande utformning finns det en risk för att agendan är vag och diskussionerna omfattar hela världen, när det inte finns en kontinuitet i det som behandlas.

Det som lett till resultat är när Folktingets krav på regeringsprogrammet behandlades: då fanns något konkret att ta ställning till – det var en av de mera organiserade diskussionerna.

Men skall rundabordssamtalen ha framgång – måste de läggas upp på ett annat sätt – de kan inte bygga på att de från en gång till en annan sköts på ett väldigt varierande sätt, beroende på vilket parti som är sammankallare.

Mitt förslag är att Folktinget fungerar som sekretariat, men att ordförandeskapet kan cirkulera mellan de politiska partierna. Men utan en organiserad agenda är det meningslöst att ha rundabordsdiskussioner.

Ser vi i övrigt till regeringsprogrammet, och hur där beaktats Folktingets krav och svenska frågor, kan vi vara nöjda.

Sex av tio punkter i 10 punkterslistan uppfylldes: språkkunskaper skall premieras, statsrådets beslut från 2004 om språkundervisningen skall förverkligas, hela räddningssektorns personalbehov skall tillgodoses. Vidare skall man i det kommande statsandelssystemet beakta olika kostnadsfaktorer – och det betyder bla språkförhållanden och det godkändes oxo skrivningar om Rundradions public serviceuppdrag på lika villkor för bägge språkgrupper.

Där vi inte gjorde formella framsteg var skrivningar om att ministerierna ska ha sk svenska utvecklingsgrupper; särskilt undervisningsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet; men jag och vet att det kan finnas goda möjligheter att tillsätta sådana tack vare att vi har en svensk minister i undervisningsministeriet.

Är allt frid och fröjd, tjo och gamman ?

Det kan man verkligen inte säga:

Två saker väcker min oro: det finns en beredskap att genom läpparnas bekännelser uttala stöd för att trygga den svenska servicen; men inte till åtgärder som tryggar svenska som arbetspråk. Det har upprepade gånger märkts när vi diskuterat förvaltningsreformer. Man förstår inte hur språklagen fungerar, man förstår egentligen inte vad vi talar om. Här är lagmannen i Åbo tingsrätt ett skrämmande exempel: som anser att gott rättskydd inte innehåller kravet på språkliga rättigheter.

Det andra som fortsättningsvis väcker min oro är de krav som reses på att svenskan skall ersättas med ryskan i Östra Finland, åtminstone på prov; tex i Tohmajärvi kommun. Ingen talar man om frivillighet, igen talar man och experiment. Det är en farlig diskussion där det finns risk att droppen urholkar stenen.

(nedan följer litet utdrag ur språklagen för att friska upp minnet)

SPRÅKLAGEN

Enspråkiga och tvåspråkiga myndigheter

I denna lag avses med

1) *enspråkiga myndigheter* statliga myndigheter, vilkas ämbetsdistrikt omfattar enbart kommuner med samma språk, samt enspråkiga kommuners myndigheter liksom även en samkommuns myndigheter, om enbart kommuner med samma språk hör till samkommunen,

2) *tvåspråkiga myndigheter* statliga centralförvaltningsmyndigheter och andra myndigheter, vilkas ämbetsdistrikt omfattar kommuner som har olika språk eller minst en tvåspråkig kommun, samt tvåspråkiga kommuners myndigheter liksom även en samkommuns myndigheter, om kommuner med olika språk eller minst en tvåspråkig kommun hör till samkommunen.

Den språkliga statusen för en regional enhet vid en myndighet eller någon annan regional organisation bestäms enligt språkförhållandena i dess ämbetsdistrikt

tingsrättslagen

Tingsrättens kansli, sammanträdesplats och avdelningar

[18 §](#)

Tingsrätten har ett kansli. Justitieministeriet bestämmer platsen för tingsrättens kansli och sammanträden. Justitieministeriet kan vid behov bestämma att tingsrätten skall ha flera kanslier och sammanträdesplatser.

2 mom. har upphävts genom L 19.8.2005/629. ([19.8.2005/629](#))

18 a § ([19.8.2005/629](#))

Tingsrätten kan vara indelad i avdelningar.

En avdelning kan inrättas för att trygga behövlig sakkunskap i olika rättskipningsärenden och för att garantera en smidig behandling av ärendena. I fråga om inrättande och indragning av avdelningar som avses i detta moment bestäms i tingsrättens arbetsordning.

En avdelning kan inrättas också för att se till att ämbetsdistriktets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. Beslut om inrättande och indragning av avdelningar som avses i detta moment fattas av justitieministeriet.

18 b § ([19.8.2005/629](#))

Vid en avdelning som inrättats vid tingsrätten med stöd av 18 a § 3 mom. är handläggningsspråket i ett ärende utan hinder av 14–16 § i språklagen (423/2003) minoritetsspråket i tingsrättens ämbetsdistrikt, om inte domstolen med beaktande av parternas rätt och fördel bestämmer att majoritetsspråket i ämbetsdistriktet används som handläggningsspråk. Angående rätt till tolkning samt översättning av expeditioner och andra handlingar gäller vad som föreskrivs i 18 § samt 20 § 1 och 2 mom. i språklagen.

18 c § ([19.8.2005/629](#))

Vid en avdelning som inrättats vid tingsrätten med stöd av 18 a § 3 mom. är arbetsspråket utan hinder av 26 § i språklagen minoritetsspråket i tingsrättens ämbetsdistrikt.

[19 §](#)